

පරීක්ෂක වාර්තාව

අදියර III විභාගය - ජනවාරි 2026

(304) සංස්ථාපිත හා පුද්ගලික බදුකරණය

(Corporate and Personal Taxation)

A - කොටස

ප්‍රශ්න අංක 01

(a) කොටස

පරීක්ෂා කළේ කුමක්ද?

මෙම ප්‍රශ්නය මගින් 2017 අංක 24 දරණ දේශීය ආදායම් (සංශෝධිත) පනතේ (මින් ඉදිරියට පනත ලෙස හැඳින්වේ.) 69 වන වගන්තිය යටතේ, ශ්‍රී ලංකාවේ සංස්ථාපනය කරන ලද සමාගමක වාසිකභාවය පරීක්ෂා කරන ලදී.

පනතේ 69 (4) වගන්තියට අනුව, යම් සමාගමක්, තක්සේරු වර්ෂයක් සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ වාසිකයෙකු වන්නේ:

- (1) ශ්‍රී ලංකාවේ නීතිය යටතේ සංස්ථාගත කර හෝ පිහිටුවා ඇත්නම්.
- (2) එය ශ්‍රී ලංකාවේ ලියාපදිංචි කර ඇත්නම් හෝ එහි ප්‍රධාන කාර්යාලය ශ්‍රී ලංකාවේ පිහිටුවා ඇත්නම්, හෝ
- (3) තක්සේරු වර්ෂයේ යම් අවස්ථාවකදී එම සමාගමේ කටයුතු කළමනාකරණය සහ පාලනය ශ්‍රී ලංකාව තුළ ක්‍රියාත්මක කර ඇත්නම්,

නිරීක්ෂණ:

- (1) සෑම අයදුම්කරුවෙකුම පාහේ ප්‍රශ්නය උත්සාහ කර තිබුණි.
- (2) අයදුම්කරුවන්ගෙන් බහුතරයක් ප්‍රශ්නයට නිවැරදිව පිළිතුරු දී තිබුණි.
- (3) ඇතැම් අයදුම්කරුවන්ගේ නිගමනය නිවැරදි වුවද, වැරදි පිළිතුර සඳහා පදනම් කරගෙන ඇත්තේ, තනි පුද්ගලයන්ට අදාළ වන්නා වූ දින 183 නීතියයි.

කාර්යසාධනය: කාර්ය සාධනය සතුටුදායක මට්ටමක පැවතුණි.

(b) කොටස

පරීක්ෂා කළේ කුමක්ද?

මෙම ප්‍රශ්නයේ මෙම කොටසින් අවශ්‍ය වූයේ ශ්‍රී ලංකාවේ අදාළ වන වක්‍ර බදු වර්ග දෙකක් සඳහන් කිරීමයි.

නිරීක්ෂණ:

- (1) අයදුම්කරුවන්ගෙන් බහුතරයක් නිවැරදි පිළිතුරු සපයා තිබුණි.
- (2) සැලකිය යුතු අයදුම්කරුවන් සංඛ්‍යාවක් සෘජු සහ වක්‍ර බදු මිශ්‍ර කර ගෙන තිබුණි.
- (3) ඇතැම් අයදුම්කරුවන්, වක්‍ර බදු ලෙස හඳුනා නොගන්නා පෙර අහෝසි කරන ලද විවිධ බදු මෙන්ම ඇතැම් නොදන්නා බදු ද සඳහන් කර තිබුණි.

කාර්යසාධනය: කාර්යසාධනය සතුටුදායක මට්ටමක පැවතුණි.

ප්‍රශ්න අංක 02

පරීක්ෂා කළේ කුමක්ද?

පනතේ 36 සිට 51 වගන්ති අනුව, ගණනය කරනු ලබන ආයෝජන වත්කම් උපලබ්ධියෙන් ලැබෙන්නා වූ ප්‍රාග්ධන ලාභ සඳහා 7 (2) (b) වගන්තියෙන් පනවා ඇති ප්‍රාග්ධනය ලාභ බද්ද (CGT) පිළිබඳ අයදුම්කරුවන්ගේ දැනුම පරීක්ෂා කරන ලදී. වත්කම් ඉවත් කිරීමට ඇතුළත් වූයේ,

- (1) 2010 සිට පාවිච්චි කරන ලද වාසික නිවස (උරුමයෙන් ලද),
- (2) රබර් වලින් ආදායම් උපයන ලද රබර් වත්ත,
- (3) 2014 දී මිලට ගත් මාතලේ පිහිටි හිස් ඉඩම

නිරීක්ෂණ:

- (1) සාමාන්‍ය අයදුම්කරුවන් සංඛ්‍යාවක් එක් එක් වත්කමට අදාළ ප්‍රාග්ධන ලාභය ගණනය කිරීමේදී සලකා බැලිය යුතු පිරිවැය හඳුනා ගැනීමට අපොහොසත් වී ඇත.
- (2) ඇතැම් අයදුම්කරුවන් වත්කම් තුනෙහිම ප්‍රතිශ්ඨාව, පිරිවැය සහ තැරැව් ගාස්තු යන සියල්ල එකතු කොට ප්‍රාග්ධන ලාභයට බදු අනුපාතය යොදාගෙන තිබුණි.
- (3) සැලකිය යුතු අයදුම්කරුවන් ප්‍රමාණයක් නිවැරදි බදු අනුපාතය වන 10% වෙනුවට වෙනත් බදු අනුපාතයන් භාවිතා කර ඇත.

කාර්යසාධනය: කාර්යසාධනය සාමාන්‍ය මට්ටමක පැවතුණි.

ප්‍රශ්න අංක 03

පරීක්ෂා කළේ කුමක්ද?

මෙම නඩු තීති ප්‍රශ්නය, ශ්‍රී ලංකා ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් ලබා දුන් ඒ. ඒ. ඩාවුඩ්බෝයි එදිරිව දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් ජෙනරාල් [A. A. Davoodbhoy vs. CGIR (1979)] SLT 122 යන් නඩු තීන්දුවේ කරුණු මත පදනම් වී ඇත.

දෙන ලද ප්‍රශ්නයේ, **X සහ සමාගම** නම් ආයතනය **අර්ජන්** සහ **ප්‍රියාල්** අතර ලාභාලාභ සම සමච බෙදා ගැනීමට එකඟ වූ හවුල් ව්‍යාපාරයක් ලෙස පවත්වාගෙන යන බව විස්තර කර ඇත. **අර්ජන්** ඔහුගේ මිතුරකු වූ **සමීර** සමඟ උප-හවුල් ව්‍යාපාරයක් කිරීමට තීරණය කර ඇත. එම උප හවුල් ව්‍යාපාර ගිවිසුම යටතේ **X සහ සමාගමේ**, **අර්ජන්ගේ** ලාභයෙන් 25% ලැබීමට **සමීර** හිමිකම් ලබයි. මෙම උපහවුල් ව්‍යාපාරයට **අර්ජන්** සහ **සමීර** අතර වෙනම ගිවිසුමක් ඇති අතර එය **ප්‍රියාල්ගේ** ලාභ කොටසට බලපෑම් නොකරයි. මෙම ප්‍රශ්නයෙන් අවශ්‍ය වූයේ **අර්ජන්** සහ **සමීර** අතර ඇති ගිවිසුම ඒ.ඒ. ඩාවුඩ්බෝයි එදිරිව දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් ජෙනරාල් නඩුවට යොමු වෙමින් පැහැදිලි කිරීමයි. මෙම නඩුවේ කරුණුවලට අනුව, **අබ්දුල් බෝයි** යනු හවුල්කරුවන් පස් දෙනෙකුගෙන් යුත් **අබ්දුල් හසන් ඩාවුඩ්බෝයි** හවුල් ව්‍යාපාරයෙන් 1/5 ක් ලැබීමට හිමි හවුල්කරුවෙකි. කෙසේවුවද ඔහු තම දරුවන් සමඟ වෙනම ගිවිසුමකට පිවිසෙමින් එම තමන්ට හිමිවූ 1/5 ලාභ කොටස ඔවුන් සමඟ බෙදා ගැනීමට එකඟ විය.

අදාළ ගිවිසුම යටතේ හවුල් ව්‍යාපාරයේ ප්‍රාග්ධනය සහ කීර්තිනාමය තව දුරටත් අභියාචකයා වූ **ඩාවුඩ්බෝයිගේ** වෙනම දේපලක් ලෙස පැවතිණි. තවද නව ගිවිසුමේ අඩංගු එකම වත්කම වන්නේ **අබ්දුල් හසන්, ඩාවුඩ්බෝයි** හවුල් ව්‍යාපාරයෙන් 1/5 ක කොටසක් පමණි. කෙසේවුවද, දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් ජෙනරාල් මෙන්ම සමාලෝචන මණ්ඩලයේ (Bord of Review) ද මෙය ප්‍රතික්ෂේප කළේය.

මෙම නඩුව පළමුව අභියාචනාධිකරණයට යොමු වූ අතර එහි තීරණය වූයේ, එක් හවුල් ව්‍යාපාරයක ලාභ හෝ අලාභ තවත් හවුල් ව්‍යාපාරයක් සමග බෙදා ගැනීම පමණක් අඩංගු ගිවිසුමක් ඇතිව වෙනත් කිසිදු අමතර අන්තර්ගතයක් නොමැතිව වලංගු හවුල් ව්‍යාපාරයක් නොපැවතිය හැකි බවය. අවසානයේදී මෙම නඩුව නීති ප්‍රශ්නයක් ලෙස ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට යොමුවිය. එහිදී ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ තීරණය වූයේ මෙම ගිවිසුම කෘතීම හෝ ව්‍යාජ එකක් නොව අපගේ සාමාන්‍යයෙන් දැකිය හැකි සත්‍ය පවුල් සැලැස්මක් ඇතුළත් කරගත් එකක් බවයි.

කෙසේවෙතත් පනතේ 195 වගන්තිය අනුව මෙවැනි උපහවුල් ව්‍යාපාර ගිවිසුම් පිළිගන්නේ නැත. එම වගන්තිය අනුව හවුල් ව්‍යාපාරයක් යනු "ලාභ උපයාගැනීමේ අරමුණින් එකම ව්‍යාපාරයක් කරගෙන යන පුද්ගලයන් දෙදෙනෙකු හෝ වැඩි ගණනක් හෝ සමාගම් අතර ඇති සම්බන්ධතාවයක් වන අතර එම සම්බන්ධතාවය ලිඛිතව සටහන් වී තිබේද නැද්ද යන්න නොසලකා" යනුවෙන් නිර්වචනය කර ඇත.

නිරීක්ෂණ:

- (1) ඉතාමත් සීමිත අයදුම්කරුවන් පිරිසක් පමණක් අදාළ නඩුවේ කරුණු හඳුනාගෙන නඩුවට යොමුකරමින් අපේක්ෂිත පිළිතුරු ලබා දී තිබුණි.
- (2) ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු අදාළ නඩුවට යොමු කරමින් ලබා දිය යුතු වුවද අයදුම්කරුවන්ගෙන් බහුතරයක් එසේ කිරීමට අසමත් වූණි.
- (3) අයදුම්කරුවන්ගෙන් බහුතරයක් අදාළව නඩුව පැහැදිලිව විස්තර කර නොමැති අතර ස්වාධීන පිළිතුරු ලබා දීම වෙනුවට ඔවුන් සරලව ප්‍රශ්නයේ ඇති තොරතුරු නැවත නැවතත් ඉදිරිපත්කොට ඇත.
- (4) ඇතැම් අයදුම්කරුවන් ප්‍රශ්නයේ සපයා ඇති තොරතුරු දීර්ඝව ඡේද වශයෙන් දක්වා තිබුණද පිළිතුරේ ඇතුළත් විය යුතු ප්‍රධාන කරුණු සම්පූර්ණයෙන්ම අත්හැර තිබුණි.

කාර්යසාධනය: කාර්යසාධනය සතුටුදායක මට්ටමක නොතිබුණි.

ප්‍රශ්න අංක 04

(A) කොටස

පරීක්ෂා කළේ කුමක්ද?

මෙම ප්‍රශ්නයෙන් අවශ්‍ය වූයේ දී ඇති සිද්ධියට අදාළව 2025.03.31 න් අවසන් කාර්තුව සඳහා සංචාරක සංවර්ධන බද්ද (TDL) තක්සේරු කිරීමයි.

මුදල් පනතට අනුව, යම් ආයතනයක වාර්ෂික පිරිවැටුම රුපියල් මිලියන 12 ඉක්මවා නොයන හෝ කාර්තුවක පිරිවැටුම රුපියල් මිලියන 3 නොඉක්මවන්නේ නම් සංචාරක සංවර්ධන බදු අනුපාතය 0.5% වේ. මුදල් පනතේ 13 (අ) වගන්තියට අනුව සංචාරක හෝටලයක් සම්බන්ධයෙන් පිරිවැටුම යනු මුලු විකුණුම් වලින් ලැබුණු හෝ ලැබිය යුතු මුදල් ප්‍රමාණය වන අතර එම විකුණුම්වලට අදාළව 10% ක් දක්වා සේවා ගාස්තු සහ එම විකුණුම් මත අයකරන මුදල (VAT) මුදල අය නොකරන ලද පිරිවැටුමයි.

නිරීක්ෂණ:

- (1) බොහෝමයක් අයදුම්කරුවන් පිළිතුරට අඩු ගුණාත්මක ප්‍රවේශයක් භාවිතා කරමින් සේවා ගාස්තු එකතු කරන ලද මුළු ආදායමින් 1% ක අනුපාතය යෙදූ අතර එම සේවා ගාස්තුව ඉවත් කළ යුතුය.
- (2) සැලකිය යුතු අයදුම්කරුවන් සංඛ්‍යාවක් 1% වෙනුවට වෙනත් අනුපාතයක් යොදාගෙන තිබුණි.

කාර්යසාධනය: කාර්යසාධනය සතුටුදායක මට්ටමක නොතිබුණි.

(B) කොටස

පරීක්ෂා කළේ කුමක්ද?

ප්‍රශ්නයේ මෙම කොටසින් අවශ්‍ය වූයේ ලබා දුන් විස්තරයන්ට අනුව කොළඹ කොටස් හුවමාරුවේ ලැයිස්තුගත සමාගමක් විසින් ගෙවිය යුතු කොටස් ගනුදෙනු බද්ද ගණනය කිරීමයි

නිරීක්ෂණ:

- (1) අයදුම්කරුවන්ගෙන් බහුතරයක් නිවැරදි ගණනය කිරීම් ඉදිරිපත් කර නොමැත. **(A)** සහ **(B)** කොටස් සඳහා රඳවා ගැනීමේ බදු අනුපාතය පටලවාගෙන තිබුණි.
- (2) තවත් බොහෝ අයදුම්කරුවන් වැරදි අනුපාත කොටස් ගනුදෙනු බද්ද ගණනයට යොදාගෙන තිබුණි.
- (3) ඇතැම් අයදුම්කරුවන් 0.3% වෙනුවට, 30% සහ 3% අනුපාතයන් යොදාගෙන තිබුණි.
- (4) සාමාන්‍යයෙන් බොහෝමයක් අයදුම්කරුවන් ගනුදෙනුවේ වටිනාකම නිවැරදිව ගණය කර තිබුණද, වැරදි බදු අනුපාතයක් යොදාගෙන තිබුණි.

කාර්යසාධනය: කාර්යසාධනය සතුටුදායක මට්ටමක නොතිබුණි.

B කොටස

ප්‍රශ්න අංක 05

පරීක්ෂා කළේ කුමක්ද?

පාවහන් අයිතම නිෂ්පාදනයේ සහ දේශීය හා විදේශීය වෙළඳපොළවලට විකිණීමේ නිරතව සිටින සමාගමක් සඳහා අවසන් කාර්තුව සඳහා (ඉතිරි ගෙවිය යුතු / වැඩිපුර ගෙවූ) එකතු කළ අගය මත බද්ද තක්සේරු කිරීම ප්‍රශ්නයෙන් අවශ්‍ය විය.

නිරීක්ෂණ:

- (1) අයදුම්කරුවන් බහුතරයක් ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු සැපයීමට උත්සාහකළ අතර සාමාන්‍ය ලකුණු ප්‍රමාණයකට වඩා ලබා ගෙන ඇත.
- (2) VAT බදු අනුපාතය 18% ලෙස ප්‍රශ්නයේ සඳහන් කර තිබුණද, ඇතැම් අයදුම්කරුවන් ඔවුන්ගේ ගණනය කිරීම්වලදී 12% සහ 15% වැනි වැරදි අනුපාත භාවිතා කර ඇත. ප්‍රශ්න පත්‍රයේ නිශ්චිත අවස්ථා හොඳින් කියවීම වෙනුවට විස්තරවලට අවධානය නොදැක්වීමක් හෝ යල් පැන ගිය අධ්‍යයන ද්‍රව්‍ය වලින් මතකයට ගත් අනුපාත මත රඳා සිටීමක් පෙන්නුම් කරයි.
- (3) බොහෝ අයදුම්කරුවන් "බදු නිදහස්" සැපයුමක් සහ "ශුන්‍ය අනුපාත" සැපයුම අතර වෙනස අවබෝධ කරගෙන නැති අතර අපනයන විකුණුම් ශුන්‍ය අනුපාතය වෙනුවට බදු නිදහස් සැපයුම් ලෙස හඳුනාගෙන ඇත.
- (4) දෙන ලද සිද්ධියේදී සංඛ්‍යා දත්ත වැරදි ලෙස අර්ථකතනය කිරීම පොදු ගණිතමය අයදුම්කරුවන් බහුතරයක් පොදු අංක ගණිතමය වරදක් වූයේ ප්‍රශ්නයේ ලබා දී ඇති දෝෂයක් ලෙස දැකගත හැකිය. අයදුම්කරුවන්ගෙන් බහුතරයක් ලබා දී ඇති දළ විකුණුම් වටිනාකම වැට් බදු (VAT) වැරදි ලෙස සලකා (එනම් අදාළ වටිනාකමින් 18% ක් ලෙස ගණනය නොකර) කටයුතු කර ඇත. එසේම යෙදවුම් VAT බද්ද ගණනය කිරීමේදී ඇතැම් අයදුම්කරුවන් ලබා දී තිබූ සත්‍යාපිත යෙදවුම් බදු අගය භාවිතා කිරීම වෙනුවට එම බදු මුදලින් අනුපාතයක් ගනණය කිරීමට උත්සාහ කර ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් වී ඇත්තේ බදු වගකීම අධික ලෙස හෝ අඩු ලෙස ගණනය වීමයි.

- (5) සැලකිය යුතු අයදුම්කරුවන් පිරිසක් අධ්‍යක්ෂකවරයාගේ මෝටර් රථය අලුත්වැඩියා කිරීම සඳහා ගෙවූ වියදම් මත යෙදවුම් බද්දකට හිමිකම් පා ඇත. මෙම වාහනය සම්පූර්ණයෙන්ම ව්‍යාපාර කටයුතු සඳහා යොදාගෙන නොමැති බැවින්, VAT නීතිමය ප්‍රතිපාදන අනුව මෙය විශේෂයෙන් අවහිරකර ඇත. යෙදවුම් බදු සහනයක් වේ.
- (6) බහුතරයක් වූ අයදුම්කරුවන්, පෙර කාර්තුවෙන් ඉදිරියට ගෙන එන ලද වැඩිපුර ගෙවූ යෙදවුම් බද්ද, අමතර බදු වගකීමක් ලෙස මෙම කාර්තුවේ බදු වගකීමට වැරදියට එකතු කොට තිබෙනු නිරීක්ෂණය විය. කෙසේ වුවද එය මෙම කාර්තුවේ බදු වගකීම ගණනය කිරීමේදී, නිමැවුම් බද්දෙන් හෝ කාර්තුමය බදු වගකීමෙන් අඩු කළ යුතුය.
- (7) ඇතැම් අයදුම්කරුවන්, VAT බදු වාරික වශයෙන් සමාගම ගෙවා ඇති රු.1,500,000/- මාසික වාරිකයක් ලෙස සලකා එය තුනෙන් ගුණකර කාර්තුවේදී ගෙවන ලද මුළු බදු ලෙස ගෙන ඇත. මින් පෙන්වුම් කරන්නේ ප්‍රශ්නයේ සාමාන්‍යයෙන් අදහස් වන්නේ ගෙවන ලද මුළු මුදල බව අවබෝධ කරගෙන නොමැති බවකි.
- (8) ගණනය කිරීම් හරහා ඔවුන් ලබාගත් දේ සඳහන් නොකිරීම නිසා බොහෝමයක් අයදුම්කරුවන් ගණනය කිරීම් වලට අදාළ ශීර්ෂ සඳහා ලකුණු ලබා ගැනීමට අපොහොසත් විය.
- (9) ඇතැම් අයදුම්කරුවන් තවමත් VAT බදු වාර්තාවේ නිවැරදි ආකෘතිය නොසලකා හරිමින් ලෙජර් ගිණුම් මාදිලිය භාවිතා කරමින් ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු සපයා තිබුණි. මෙය විධිමත් බදු ගණනයන් සඳහා නිර්දේශිත ක්‍රමයක් නොවන අතර බදු වගකීම ගොඩ නැගෙන්නේ කෙසේද යන විනිවිද භාවය අඩුකර පෙන්වයි. එම නිසා අයදුම්කරුවන්ට සම්මත සිරස් ආකෘතියක් භාවිතා කිරීමට උපදෙස් දෙනු ලැබේ.
- (10) ඇතැම් අයදුම්කරුවන් ලකුණු ලබා දීමේ පටිපාටියේ දක්වා ඇති සියලුම පියවර අනුගමනය නොකර නිවැරදි පිළිතුරට පැමිණ තිබුණි.

කාර්යසාධනය: කාර්යසාධනය සතුටුදායක මට්ටමක පැවතුණි.

ප්‍රශ්න අංක 06

පරීක්ෂා කළේ කුමක්ද?

පනතේ 53 සිට 56 දක්වා වගන්ති ප්‍රකාරව හවුල්කාරීත්ව බදුකරණය පිළිබඳ මූලික දැනුම මෙම ප්‍රශ්නය තුළින් පරීක්ෂා කරන ලදී. ප්‍රශ්නයෙන් අයදුම්කරුවන්ගෙන් අවශ්‍ය කර තිබුණේ 2024/25 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා හවුල්ව්‍යාපාරයක් විසින් ගෙවිය යුතු ආදායම් බද්ද ගණනය කිරීම වන අතර එයට ඇතුළත් වූයේ,

- (1) හවුල්කරුවන්ගේ වැටුප්.
- (2) හවුල්කරුවෙකුගේ පුත්‍රයෙකු, හවුල් ව්‍යාපාරයේ කළමනාකරුවෙකු ලෙස සේවය කිරීම වෙනුවෙන් ගෙවූ වැටුප්.
- (3) භාණ්ඩ බෙදා හැරීමට භාවිතා කළ හවුල්කරුවෙකුට අයත් මෝටර් ලොරි රථයක් සඳහා හවුල් ව්‍යාපාරය මාසික කුලියක් ගෙවා ඇත.
- (4) රජයේ රෝහලකට කරන ලද පරිත්‍යාග.
- (5) වෙනත් ආදායම්.

නිරීක්ෂණ:

- (1) අයදුම්කරුවන් බොහෝමයක් ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු ලිවීමට උත්සාහ කර තිබූ අතර ඔවුන්ගෙන් බහුතරයක් ප්‍රශ්නය සඳහා වෙන්කර තිබූ සාමාන්‍ය ලකුණු ප්‍රමාණයකට වඩා වැඩි ලකුණු ලබා ගත්හ.
- (2) හවුල්කරුවන් සම්බන්ධ වියදම් සම්බන්ධයෙන් මූලික දෝෂයක් නිරීක්ෂණය විය. හවුල්කරුවන්ට ගෙවන ලද වැටුප්, අඩු කර ගත නොහැකි වියදමක් වුවද, ඇතැම් අයදුම්කරුවන් එය හඳුනාගැනීමට අපොහොසත් විය. එය ව්‍යාපාර වියදමක් නොව ලාභාලාභ විසර්ජනයේ කොටසක් ලෙස සලකනු ලබයි.
- (3) ඇතැම් අයදුම්කරුවන් හවුල්කරුවෙකුගේ ශෝකියෙකුට (හවුල් ව්‍යාපාරයේ කළමනාකරු) ගෙවූ වැටුප් සහ ව්‍යාපාර භාවිතය සඳහා හවුල්කරුවෙකුට ගෙවූකුලී බදුගණනයේදී අඩුකර ගත හැකි වියදම් ලෙස නිවැරදිව හඳුනාගෙන ඇති අතර, ඇතැම් අයදුම්කරුවන්, ඒ පිළිබඳ කිසිදු හේතුවක් නොදක්වා, ඒවා ප්‍රතික්ෂේප කර හෝ බදු ගණනයේදී සම්පූර්ණයෙන්ම නොසලකා හැර ඇත. වියදම් තක්සේරු කිරීමේදී ඒවා ලැබෙන පුද්ගලයා කවුරුන්ද යන්න නොසලකා වියදම්, ව්‍යාපාර අරමුණු සඳහා පමණක් සහ සම්පූර්ණයෙන් වැය කර ඇත්ද යන්න මත පදනම්ව ඇගයීම කළයුතු බව අයදුම්කරුවන්ට සිහිකර දෙනු ලැබේ.
- (4) ඇතැම් අයදුම්කරුවන් ගිණුම්කරණ ක්‍ෂය සහ බදු ගණනයේදී ඉඩ හරිනු ලබන ප්‍රාග්ධන දීමනාව අතර වෙනස හඳුනාගැනීමට අසමත් වූහ. එම නිසා නව ශ්‍රවණ උපකරණ මිලදී ගැනීම සම්බන්ධයෙන් අවශ්‍ය ගැලපීම් සිදු නොකර ක්‍ෂය වියදම ගණනය කිරීම් තුළ තබා ගෙන සිටි අවස්ථා දක්නට ලැබුණි.
- (5) ඇතැම් අයදුම්කරුවන් ගිණුම්කරණ ලාභයට පරිත්‍යාග ආපසු එකතු නොකළ නමුත් සුදුසුකම් ලත් ගෙවීම් ලෙස වරදවා අඩු කළ අතර ඇතැමුන් සුදුසුකම් ලත් ගෙවීම් යටතේ පරිත්‍යාග නොසලකා හරින ලදී.
- (6) බදු අනුපාත හවුල් ව්‍යාපාරයේ, බදු අය විය යුතු ආදායමට යොදන විට සැලකිය යුතු සංකල්පමය දුර්වලතාවයක් නිරීක්ෂණය විය. ඇතැම් අයදුම්කරුවන් පුද්ගල ආදායම් බදු සඳහා භාවිතා කරන ප්‍රගතශීලී බදු අනුපාත වැරදි ලෙස භාවිතා කර තිබුණි. මෙයින් ගම්‍ය වන්නේ හවුල් ව්‍යාපාර බදු අරමුණ සඳහා සාමාන්‍යයෙන් විනිවිදභාවයක් ඇති ඒකක ලෙස සලකන බව හෝ ඒ සඳහා විශේෂිත බදු සැලකීමක් අදාළවන බව නිවැරදිව අවබෝධ කර නොමැති බවයි.
- (7) ඇතැම් අයදුම්කරුවන්ගේ හවුල්කාරීත්වයට බදු අය කිරීම සම්බන්ධව ඇති තාක්ෂණික බදු පද පරිභාවිතාවේ නිරවද්‍යතාවයේ අඩුපාඩු දක්නට ලැබුණි. මෙහිදී නිරීක්ෂණය වූ පොදු වරදක් වූයේ බදු නිදහස් දීමනාව සහ ශුන්‍ය අනුපාත බදු පරාසය පටලවාගෙන තිබීමයි. ඔවුන් මුල් 1,000,000 ය බදු නිදහස් දීමනාව ලෙස වැරදියට නම්කළ අතර එය සත්‍ය වශයෙන් 0% අනුපාතයට බදු අයවන බදු පරාසයක් ලෙස හඳුනා නොගත්හ.

කාර්යසාධනය: කාර්යසාධනය සතුටුදායක මට්ටමක පැවතුණි.

ප්‍රශ්න අංක 07

පරීක්ෂා කළේ කුමක්ද?

මෙම ප්‍රශ්නය මගින් බදු පරිපාලන රාමුව සහ අනුකූලතා ක්‍රියාපටිපාටි පිළිබඳ අයදුම්කරුවන්ගේ දැනුම පරීක්ෂා කරන ලදී. එහි ඇතුළත් වූයේ වාර්තා ඉදිරිපත් කිරීම, වාර්තා ඉදිරිපත් නොකිරීම සඳහා දඩ නියම කිරීම, බදු ගෙවන්නා විසින් බදු ගෙවන්නා විසින් වංචාවක් හෝ බරපතල හෝ වේතනික නොසලකා හැරීමක් සිදුකර ඇති අවස්ථාවක දී සහකාර කොමසාරිස් වරයාට මුල් තක්සේරුවක් සංශෝධනය කර සංශෝධිත / අතිරේක තක්සේරුවක් නිකුත් කළ හැකි කාල කඩඉම් සහ පෙර තක්සේරුවක ඇතුළත් විය යුතු කරුණු යන ආදියයි.

නිරීක්ෂණ:

(1) බොහෝමයක් අයදුම්කරුවන්ට බදු පරිපාලන ක්‍රියාපටිපාටිය පිළිබඳ සාමාන්‍ය අවබෝධයක් තිබුණද නියමිත දිනයන් සහ ව්‍යවස්ථාපිත ප්‍රතිපාදන පිළිබඳව නිවැරදිතාවයක් නොමැති වීම සහ මතුපිටින් පමණක් අවබෝධයක් තිබීම දක්නට ලැබුණි.

(2) **A (a) කොටස** යටතේ, 2024/25 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා ආදායම් වාර්තාව ඉදිරිපත් කිරීමට නියමිත දිනය සඳහන් කිරීම අයදුම්කරුවන්ගෙන් අවශ්‍ය විය. මෙහිදී දැකිය හැකි වූ පොදු දුර්වලතාවයක් වූයේ අදාළ වර්ෂය සඳහන් නොකොට දිනය පමණක් (එනම් නොවැම්බර් 30) පිළිතුරු ලෙස ලියා තිබීමයි (උදාහරණයක් ලෙස 2024/25 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා 2025 නොවැම්බර් 30 වන දින ලෙස සටහන් නොකිරීම).

දෙන ලද තක්සේරු වර්ෂයක් සම්බන්ධව ආදායම් වාර්තාවේ නියමිත දිනය සඳහන් කිරීමේදී, නිවැරදි දිනයේ වර්ෂය සමග සඳහන් කිරීම සම්පූර්ණ සහ නීත්‍යානුකූල නිවැරදි පිළිතුරක් සඳහා අවශ්‍ය වේ. වර්ෂය සඳහන් නොකොට දිනය පමණක් සඳහන් කිරීමෙන් පෙන්නුම් කරනුයේ, අයදුම්කරුවන්ගේ බදු වර්ෂ වක්‍රය පිළිබඳ ඇති දැනුම අඩු බවකි.

(3) **A (b) කොටසින්** 2017 අංක 24 දරණ දේශීය ආදායම් පනතේ විධිවිධාන අනුව, ආදායම් වාර්තාව ඉදිරිපත් කිරීමට අපොහොසත් වීම මත පැනවිය හැකි දණ්ඩන සඳහන් කිරීම අයදුම්කරුවන්ගෙන් අපේක්ෂා කෙරිණි. බහුතරයක් වූ අයදුම්කරුවන් සපයා ඇත්තේ කිසිදු අවස්ථාවක් යටතේ පිළිගත නොහැකි අදාළ නොවන පිළිතුරු වන අතර අපේක්ෂිත පිළිතුරු සඳහන් කර ඇත්තේ සීමිත අයදුම්කරුවන් ප්‍රමාණයකි.

(4) **B (a) කොටසින්** අවශ්‍ය වූයේ 2017 අංක 24 දරණ දේශීය ආදායම් පනතේ 135 වන වගන්තිය යටතේ, සහකාර කොමසාරිස්වරයාට මුල් තක්සේරුවක් සංශෝධනය කර සංශෝධිත/අතිරේක තක්සේරුවක් නිකුත් කළ හැකි පහත අවස්ථාවන් සඳහා කාල කඩඉම් ප්‍රතිපාදන සඳහන් කරන ලෙසයි. එම අවස්ථා දෙක නම්,

- (i) බදු ගෙවන්නා විසින් ස්වයං-තක්සේරු වාර්තාවක් ගොනුකර ඇති විටෙක, සහ,
- (ii) බදු ගෙවන්නා විසින් වංචාවක් හෝ බරපතල හෝ චේතනික නොසලකා හැරීමක් සිදුකර ඇති විටෙක.

බහුතරයක් වූ අයදුම්කරුවන්, පහත ප්‍රකාරව ඇති කාල සීමාවන් හෝ නීතිමය වෙනස්කම් සම්බන්ධයෙන් යොමු නොවී, සාමාන්‍ය පිළිතුරු දක්වා ඇත. ඒ හේතුවෙන් ඇගයීම් සංශෝධනය කිරීම සඳහා පවතින නිශ්චිත කාල සීමා (උදාහරණයක් ලෙස සහකාර කොමසාරිස්වරයාට ක්‍රියා කළ හැකි මාස හෝ වසර ගණන) සඳහන් කිරීමට ඔවුන් බොහෝ විට අසමත් විය. සාමාන්‍ය අවස්ථා සහ වංචාවක් හෝ බරපතල හෝ චේතනික නොසලකා හැරීමක් සිදුකර ඇති ඕනෑම අවස්ථා අතර ඇති වෙනස බොහෝ අයදුම්කරුවන්ට පැහැදිලිව හඳුනාගත නොහැකිව තිබුණි. සංශෝධිත / අතිරේක තක්සේරුකරුවන් නිකුත් කළ හැකිය. කෙසේවෙතත්, මෙවැනි සුවිශේෂ අවස්ථාවකදීම කාල කඩඉම් / සීමා ප්‍රතිපාදනය කෙසේ වෙතත් වන්නේද යන්න පැහැදිලිව විස්තර කිරීමට ඔවුන් බොහෝ විට අසමත් වූහ.

(5) **B (b) කොටසින්** අවශ්‍ය වූයේ පෙර තක්සේරුවක ඇතුළත් විය යුතු කරුණු දෙකක් සඳහන් කිරීමයි. බොහෝමයක් අයදුම්කරුවන්ට, ව්‍යවස්ථාපිත නීතිය අනුව, පෙර තක්සේරුවක ඇතුළත් විය. නිශ්චිත ලැයිස්තුගත කිරීමට අපහසු වී ඇති අතර, නිවැරදි ව්‍යවස්ථාපිත අවශ්‍යතා සඳහන් කිරීම වෙනුවට අර්ථය පැහැදිලි නොවන සාමාන්‍ය විස්තර ලබා දී තිබුණි.

කාර්යසාධනය: කාර්යසාධනය සතුටුදායක මට්ටමක නොපැවතුණි.

C කොටස

ප්‍රශ්න අංක 08

පරීක්ෂා කළේ කුමක්ද?

2024/25 වර්ෂයේ සඳහා සංස්ථාපිත බදුකරණය පිළිබඳ මූලික දැනුම මෙම ප්‍රශ්නය මගින් පරීක්ෂා කරන ලදී. ඒ අනුව, නිෂ්පාදන සහ විකිණීම් කටයුතුවල නිරතවූ නේවාසික සමාගමක් සඳහා පහත කරුණු ගණනය කිරීම අපේක්ෂා කෙරිණි:

- (a) තක්සේරු කළ හැකි ආදායම
- (b) බදු අයකළ හැකි ආදායම
- (c) ගෙවිය යුතු දළ ආදායම් බද්ද, සහ
- (d) ගෙවිය යුතු ඉතිරි ආදායම් බද්ද/ (වැඩිපුර ගෙවූ බද්ද) ගණනය කිරීමයි.

ව්‍යාපාර ලාභය ගණනය කිරීමේදී, පනතේ 10 වන වගන්තිය යටතේ පොදු අඩු කිරීම්, 11 වන වගන්තිය යටතේ ප්‍රධාන අඩු කිරීම්, සහ 12 සිට 19 දක්වා වගන්ති යටතේ විශේෂිත අඩු කිරීම් ප්‍රායෝගිකව යෙදවීමේ හැකියාවද මෙහිදී ඇගයීමට ලක්කරන ලදී.

නිරීක්ෂණ:

- (1) ලබාගත් සාමාන්‍ය ලකුණු:

සියලුම අයදුම්කරුවන් පාහේ ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු සපයා ඇති අතර, බහුතරයක් ප්‍රශ්නයට වෙන්කර ඇති ලකුණුවල සාමාන්‍යයට වඩා වැඩියෙන් ලබාගෙන තිබුණි.
- (2) ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිය:

සංස්ථාපිත ආදායම් බදු ගණනය කිරීමේ ව්‍යවස්ථාපිත අන්තර්ගතයන් හඳුනාගැනීම සහ ඉදිරිපත් කිරීම බොහෝමයක් අයදුම්කරුවන් විසින් අවබෝධ කරගෙන ඇත. කෙසේ වෙතත්, අයදුම්කරුවන් කිහිප දෙනෙකුට ව්‍යවස්ථාපිත අන්තර්ගතයෙන් සහ සංස්ථාපිත ආදායම් බදු ගණනය නිවැරදිව ඉදිරිපත් කිරීමේදී තවමත් දුෂ්කරතා අත්විඳින බව පෙනී යයි.
- (3) වෙනත් ආදායම්:

ව්‍යාපාර ආදායම ගණනය කිරීමේදී, බොහෝමයක් අයදුම්කරුවන් ගිණුම්කරන ලාභයෙන් වෙනම ආදායම් මූලාශ්‍ර ලෙස මුළු පොලී ආදායම සහ කුලී ආදායම ඉවත් කර තිබුණි.
- (4) ගිණුම්කරණ ක්ෂය වීම්, වත්කම් ඉවත් ඉවත් කිරීම් සහ ප්‍රාග්ධන දීමනා:

ගිණුම්කරණ ක්ෂයවීම්, සෑම අයදුම්කරුවෙකුම පාහේ ගිණුම්කරණ ලාභයට නැවත එකතු කර තිබුණි. තවද, පිරිසක සහ යන්ත්‍ර, ගෘහභාණ්ඩ සහ සවිකිරීම්, සහ මෝටර් වාහන සඳහා ප්‍රාග්ධන දීමනා ගණනය කිරීම සඳහා බහුතරයක් වසර 5 ක නිවැරදි අනුපාත යොදාගෙන තිබුණි. තවද, ගොඩනැගිලි සඳහා වසර 20 ක ප්‍රාග්ධන දීමනා අනුපාතය නිවැරදිව යොදාගෙන තිබුණි. කෙසේවුවද, වත්කම් විකිණීම මත තක්සේරු කළ හැකි ගාස්තු ගණනය කිරීමට බොහෝමයක් අයදුම්කරුවන් අසමත් ව තිබුණි. තවද, මෙම අගය නිවැරදිව ගණනය කළද, බොහෝමයක් අයදුම්කරුවන් විසින් එය ගිණුම්කරන ලාභයට නැවත එකතු කර නොතිබුණි.

(5) ඉඩ දිය හැකි හා ඉඩදිය නොහැකි වියදම්:

පාරිතෝෂිකය සඳහා ප්‍රතිපාදන, අඩමාන ණය සඳහා ප්‍රතිපාදන, වාර්ෂික විනෝද වාරිකාව සඳහා ගෙවූ විනෝදාස්වාද වියදම්, දඩ මුදල් සහ දණ්ඩන සහ පරිත්‍යාග බහුතරයක් විසින් ගිණුම්කරන ලාභයට නිවැරදිව එකතු කර ඇත.

බොල්ණය කපා හැරීම්, සේවාදායකයෙකු පිළිගැනීම වෙනුවෙන් දරන ලද විනෝදාස්වාද වියදම්, නීති සහ වෘත්තීය ගාස්තු, සහ විදෙස් ගමන් වියදම් බහුතරයක් විසින් ඉඩදිය හැකි වියදම් ලෙස නිවැරදිව හඳුනාගෙන ඇත. කෙසේවෙතත්, ඉදිරියට ගෙන එන ලද ගලපන බදු අලාභය, ව්‍යාපාර ආදායම ගණනය කිරීමේදී බොහෝ අයදුම්කරුවන් අඩුකොට නැත.

(6) ආයෝජන ආදායම්:

බොහෝ අයදුම්කරුවන් විසින් ස්ථාවර තැන්පතු මත පොලී ආදායම සහ කුලී ආදායම ආයෝජන ආදායම් ලෙස නිවැරදිව සලකනු ලැබීය.

(7) සුදුසුකම් සහිත ගෙවීම් සහ සහන:

ප්‍රාදේශීය සභාවට කරන ලද පරිත්‍යාග සඳහා බොහෝමයක් අයදුම්කරුවන් නිවැරදි ලෙස හිමිකම් පා තිබුණි. කෙසේවුවද, ඇතැම් අයදුම්කරුවන් බදු අය කළ හැකි ආදායමෙන් 1/5 ක් හෝ රු.500,000/- යන සීමාවන් අඩු අගයට යටත් වන ලෙස වැරදි ලෙස ඉල්ලාගෙන තිබුණි.

(8) බදු අනුපාත හඳුනා ගැනීම:

30% ක නිවැරදි බදු අනුපාතය හඳුනා ගැනීම බහුතරයක් අයදුම්කරුවන් විසින් සිදු කරන ලදී. කෙසේවෙතත්, කිහිප දෙනෙකු තවමත් පුද්ගලික ප්‍රගතිශීලී බදු අනුපාත (6% සිට 36% දක්වා) සමාගම් බදු ගණනයේදී භාවිත කර තිබුණි.

(9) බදු බැර හඳුනා ගැනීම:

කාර්තුමය වාරික ගෙවීම් බහුතරයක් විසින් බදු බැරක් ලෙස හිමිකම් පා තිබුණි. කෙසේවෙතත්, බොහෝමයක් අයදුම්කරුවන් විසින් පොලිය මත රඳවා ගැනීමේ බද්ද සහ කුලිය මත අත්තිකාරම් ආදායම් බද්දට හිමිකම් පා නොතිබුණි.

කාර්යසාධනය: සමස්ත කාර්යසාධනය සතුටුදායක මට්ටමක පැවතුණි.

ප්‍රශ්න අංක 09

පරීක්ෂා කළේ කුමක්ද?

සමාගමක කළමනාකරුවකු ලෙස සේවය කළ වාසික පුද්ගලයෙකුගේ 2024/25 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා පුද්ගලික ආදායම් බද්ද තක්සේරු කිරීම ප්‍රශ්නය මගින් අවශ්‍ය විය. ආදායම් මූලාශ්‍ර ලෙස සේවා නියුක්තියෙන්, ව්‍යාපාරයෙන් සහ ආයෝජනයෙන් ලද ආදායම් ඇතුළත් විය.

නිරීක්ෂණ:

සියලුම අයදුම්කරුවන් පාහේ මෙම ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු සපයා තිබූ අතර, සාමාන්‍යයට වඩා වැඩි අයදුම්කරුවන් ප්‍රමාණයක්, ප්‍රශ්නයට වෙන්කර ඇති ලකුණු ප්‍රමාණයෙන් සාමාන්‍යයට වඩා ඉහළ ලකුණු ලබාගෙන තිබුණි.

(a) සේවා නියුක්තියෙන් ලද ආදායම:

- (1) අයදුම්කරුවන්ගෙන් බහුතරයක් සේවා නියුක්තික ආදායමට දළ වැටුප ඇතුළත් කර තිබුණි. ඇතැම් අයදුම්කරුවන් එක් මසක වැටුප පමණක් ගණනය කිරීම් සඳහා යොදාගෙන තිබුණි.
- (2) බොහෝ අයදුම්කරුවන් ප්‍රවාහන ප්‍රතිලාභ ඇතුළත් කිරීමට අසමත් වී ඇත. එය රු40,000/- ක් (මෝටර් රථයක් සඳහා රු 20,000/- ක් සහ ඉන්ධන සඳහා රු 20,000/-) ලෙස ඇතුළත් ගණනය කළ යුතුය.
- (3) බහුතරයක් අයදුම්කරුවන්, වෛද්‍ය බිල්පත් ප්‍රතිපූර්ණය කිරීම, සේවා නියුක්තියෙන් ලද ආදායමේ කොටසක් ලෙස සලකා නොමැත.
- (4) බොහෝ අයදුම්කරුවන් විදේශ සංචාරය සඳහා දරණ ලද වියදම් ප්‍රතිපූර්ණය කිරීම් සහ නිවාස වාසි ඇතුළත් කර නොතිබීම දක්නට ලැබුණි.

(b) ආයෝජන ආදායම්:

- (1) බොහෝමයක් අයදුම්කරුවන් ස්ථාවර තැන්පතු සහ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා වන සම්පූර්ණ දළ පොළිය ආයෝජන ආදායම් ලෙස සලකනු ලැබීය.
- (2) ලැයිස්තුගත පොදු සමාගම්වලින් ලද ලාභාංශ ආදායම සහ ලැයිස්තුගත පොදු සමාගම්වල කොටස් විකිණීමෙන් ලද ලාභය, බොහෝ අයදුම්කරුවන් බද්දෙන් නිදහස් ආදායමක් හඳුනා නොගැනීම දක්නට ලැබුණි.

(c) පොදු අතපසුවීම් සහ වැරදි:

- (1) පුද්ගලික සහන ලෙස රු 1,200,000/- ට හිමිකම් පා නොතිබීම.
- (2) බදු අය කළ හැකි ආදායම් ගණනය කිරීමේදී බදු සහන ලෙස දළ කුලියෙන් 25% කට හිමිකම් නොපෑම.
- (3) බදු වගකීම ගණනය නොකර සෘජුවම බදු බැර අඩු කිරීම.
- (4) බදු වගකීම ඇස්තමේන්තු කිරීම සඳහා 6% සිට 60% දක්වා හෝ ඇතැම් විට ඊට වැඩි ප්‍රගතිශීලී අනුපාතයන් යොදාගැනීම.
- (5) සේවා නියුක්ති ආදායම මත අත්තිකාරම් පුද්ගල ආදායම් බද්ද (APIT) සහ පොළිය මත අත්තිකාරම් ආදායම් බද්ද (AIT) / රඳවා ගැනීමේ බද්ද (WHT) බදු බැර ලෙස හිමිකම් නොපෑම.
- (6) දළ ආදායම් බදු වගකීම ගණනය කිරීමට පෙර ගෙවූ බදු වාරික අඩු කර තිබීම.
- (7) මුළු තක්සේරු කළ හැකි ආදායම, සුදුසුකම් ලත් ගෙවීම් සහ සහන, බදු අය කළ හැකි ආදායම, දළ බදු වගකීම, බදු බැර සහ ගෙවිය යුතු ඉතිරි බදු ගණනය කරන විට පුද්ගල ආදායම් වාර්තාවේ නිවැරදි ප්‍රවාහය අදාළ කරගෙන නොතිබීම. උදාහරණයක් ලෙස, තක්සේරු කළ හැකි ආදායමට පෙර සුදුසුකම් ලත් ගෙවීම් සහ කාර්තුමය වාරික ගෙවීම් අඩු කර තිබීම.
- (8) ඇතැම් අයදුම්කරුවන් පිළිතුරේ ඉතිරි කොටස සම්පූර්ණ නොකර බදු අය කළ හැකි ආදායමෙන් බදු ගණනය කිරීම නවතා තිබුණි.
සම්පූර්ණ පිළිතුර තනි පිටුවක ඉදිරිපත් කිරීමට උත්සාහ දරා තිබීමෙන්, ඇතැම් පෙරවැඩි පැහැදිලි නොවූ බැවින් විභාග පරීක්ෂකයන්ට ලකුණු ලබාදීමට අපහසු විය.

කාර්යසාධනය: කාර්යසාධනය සතුටුදායක මට්ටමක පැවතුණි.

සමස්ත කාර්යසාධනය:

ඇතැම් අපේක්ෂකයන්ගේ දුර්වල කාර්යසාධනයට හේතු වූ පොදු කරුණු පහත දැක්වේ:

- (1) බදුකරණයේ සහ අදාළ බදු නීතිවල මූලික මූලධර්මවලට වඩා අංක ගණිතමය ගණනය කිරීම් කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කිරීම.
- (2) බදු නීති සහ එහි පසුකාලීන සංශෝධන වැනි අදාළ බදු නීති පිළිබඳව දැනුවත්භාවය නොමැතිකම.
- (3) ප්‍රශ්න වලට පිළිතුරු දීමට පෙර ප්‍රශ්න පත්‍රය නිවැරදිව කියවීමට අවධානය යොමු නොකිරීම. මෙය වැරදි අවබෝධය හේතුවෙන් ප්‍රශ්නයේ ඇතැම් වැදගත් අවශ්‍යතා අමතක කිරීමට හේතු විය.
- (4) විභාග කුසලතා වැඩි දියුණු කිරීමට උපකාරීවන පසුගිය ප්‍රශ්න පත්‍ර හා අපේක්ෂිත පිළිතුරු කෙරෙහි ප්‍රමාණවත් අවධානයක් යොමු නොකිරීම.
- (5) බොහෝමයක් මූලික මූලධර්ම සහ බදු නීති නිසි ලෙස පැහැදිලි කර ඇති ස්ව අධ්‍යයන පොත් කෙරෙහි අඩු අවධානයක් යොමු කිරීම.
- (6) ප්‍රශ්න පත්‍රයට පිළිතුරු සැපයීමේ දුර්වල කාල කළමනාකරණය සහ සමහර අයදුම්කරුවන් කුඩා ලකුණු සඳහා දීර්ඝ පිළිතුරු ලියා තිබුණි.
- (7) සමහර යථාර්ථවාදී උපකල්පන නොතිබුණු අතර යථාර්ථවාදී නොවන උපකල්පන සිදු කරන ලදී.
- (8) ආකෘතිය සහ ඉදිරිපත් කිරීම ඇතුළුව පිළිතුරු සංවිධානය කිරීමට, එක් එක් ප්‍රශ්නයේ සැබෑ අවශ්‍යතාවය නිසි ලෙස අවබෝධ කර ගැනීමට අපොහොසත් වීම.
- (9) පරීක්ෂකවරුන්ට පිළිතුරු වල කරුණු අවබෝධ කර ගැනීමට අපහසුතා ඇතිකළ නොපැහැදිලි අත් අකුරු තිබීම. ඇතැම් විට පිළිතුරු ඉතා අපැහැදිලි නිසා කියවිය නොහැකි විය.
- (10) ඇතැම් අපේක්ෂකයන් ගණනය කිරීමේ ක්‍රියාවලියේදී ඔවුන් පැමිණ ඇති, ඔවුන්ගේ සංඛ්‍යාවලට සහාය දැක්වීම සඳහා නිසි පරිදි පෙර වැඩ දක්වා නොතිබීම නිසා ප්‍රශ්නයට වෙන්කර තිබූ සම්පූර්ණ ලකුණු ලබා දීමට විභාග පරීක්ෂකවරුන්ට හැකියාවක් නොලැබුණි.
- (11) පරීක්ෂකයන්ට නිසි පරිදි ලකුණු ලබාදීමට අවශ්‍ය වන පෙර වැඩ ක්‍රමානුකූලව පෙළ ගස්වා නොතිබීම.

වැඩිදියුණු කර ගැනීම සඳහා යෝජනා:

- (1) ප්‍රශ්න පත්‍රයට පිළිතුරු ලිවීමට පෙර කාල කළමනාකරණය කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම, එමගින් අයදුම්කරුවන්ට ප්‍රශ්නවලට ඇතැම් වැදගත් අවශ්‍යතා අවබෝධ කර ගැනීමට ඉඩ සලසයි. වෙන් කරන ලද ප්‍රශ්නය සහ ලකුණුවල අවශ්‍යතාවය මත පදනම්ව හැකිතාක් දුරට පිළිතුරු සාරාංශ කිරීම අතිශයින් වැදගත් වේ.
- (2) විභාග කුසලතා වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා පසුගිය විභාග ප්‍රශ්න පත්‍රවලට පිළිතුරු සැපයීම සහ යෝජිත පිළිතුරු පරීක්ෂා කිරීම.

- (3) ප්‍රශ්න පත්‍රයේ සියලුම ක්ෂේත්‍ර ආවරණය වන බැවින්, ස්වයං-අධ්‍යයන පාඨය (Self-Study Text) කෙරෙහි පූර්ණ අවධානය යොමු කිරීම.
- (4) පිළිතුරු සඳහා ලකුණු ලබා දීමේදී ප්‍රයෝජනවත් වන පැහැදිලි සහ යථාර්ථවාදී උපකල්පන සඳහන් කිරීම. ප්‍රශ්නවල ලබා දී ඇති කරුණු වෙනස් කිරීම සඳහා යථාර්ථවාදී නොවන උපකල්පනයන් කිරීමට අයදුම්කරුවන්ට ඉඩ නොදෙන බව මතක් කර දීම වැදගත්ය.
- (5) ගණනය කිරීම් වල අංක ගණිතමය නිරවද්‍යතාවයට වඩා බදුකරණයේ මූලික මූලධර්ම කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම.
- (6) අවශ්‍ය සෑම අවස්ථාවකදීම එක් එක් ගණනය කිරීම් සඳහා සුදුසු පෙර වැඩ සැපයීම සහ ඒවා නිසි ලෙස සම්බන්ධ කිරීම.
- (7) පිළිතුරු පත්‍ර පරීක්ෂකයන් හට කරුණු පැහැදිලිව අවබෝධ කර ගැනීමට ඉඩ සලසන අත් අකුරින් ප්‍රශ්න පත්‍රයට පිළිතුරු සැපයීම.
- (8) පිළිතුරු සැපයීමට ලබා දෙන පොතේ නව පිටුවක නව ප්‍රශ්නයක් වන පරිදි පිළිතුරු සැපයීම.
- (9) ප්‍රශ්නයේ අවශ්‍යතාවය පැහැදිලිව අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා ප්‍රශ්න පත්‍රය එක් වරකට වඩා කියවන ලෙසත්, කාලය ඉතිරි වන පරිදි අදාළ නොවන පිළිතුරු සහ ගණනය කිරීම් ලිවීමෙන් වළකින ලෙසත් අයදුම්කරුවන්ට උපදෙස් දෙනු ලැබේ.
- (10) සෑම විටම ප්‍රශ්න පත්‍රය සම්පූර්ණයෙන් කියවීමට මිනිත්තු 15 ක කියවීම් කාලය භාවිතා කර පසුව එක් එක් ප්‍රශ්නයේ විශ්වාසනීය මට්ටම මත පදනම්ව ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු දීමට පටන් ගන්න.
- (11) බදු ගණනයේදී, ඉඩ නොදෙන හවුල් වේතන, ගිණුම්කරණ ක්ෂය අඩු කිරීම්, ප්‍රාග්ධන දීමනා ගැලපීම යනාදී පිළිබඳ විශේෂ අවධානය යොමු කරමින් ගිණුම්කරණ ලාභය, බදු ගෙවිය යුතු ලාභය බවට පරිවර්ථනය කිරීම නිතර පුහුණු කළ යුතුය.
- (12) සංස්ථාපිත සහ පුද්ගලික බදුකරණයේ දී භාවිතවන තාක්ෂණික නිර්වචන හොඳින් අධ්‍යයනය කිරීම තුළින් වාර්තාකරණයේ නිරවද්‍යතාවය වැඩි දියුණු කිරීමට උත්සාහ කරන්න.
- (13) අයදුම්කරුවන් නිවැරදි දිනයන් සඳහන් කිරීමේදී තක්සේරු වර්ෂ ඇතුළුව සම්පූර්ණ සහ නිවැරදි විස්තර ලබාදීමේ පුරුද්ද වර්ධනය කළ යුතුය.
- (14) එසේම නීතිමය ප්‍රතිපාදන පිළිබඳ පිළිතුරු ලබා දීමේදී සාමාන්‍ය දැනුම මත නොව පනතේ අදාළ වගන්ති හෝ නිශ්චිත කාලසීමා පැහැදිලිව සඳහන් කිරීම අත්‍යාවශ්‍ය වේ.

- * * * -